

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.7.2014
COM(2014) 451 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών
θαλάσσιας επιτήρησης: τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος
ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ**

{SWD(2014) 224 final}

{SWD(2014) 225 final}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Καλύτερη επίγνωση της κατάστασης μέσω ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης: τα επόμενα βήματα στο πλαίσιο του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ

1. Εισαγωγή

Η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών θαλάσσιας επιτήρησης αποτελεί έναν από τους στρατηγικούς στόχους της Ένωσης στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, καθώς και σημαντικό συστατικό στοιχείο της στρατηγικής για την ασφάλεια στη θάλασσα¹. Η ενίσχυση της ασφάλειας των θαλασσών και των ωκεανών μας αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο της ατζέντας «Γαλάζια Ανάπτυξη» για τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας.

Η ανάπτυξη του κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ («CISE για τον θαλάσσιο τομέα») συνιστά μια διαρκή συνεργατική διαδικασία, η οποία έχει αποτελέσει ήδη αντικείμενο δύο ανακοινώσεων που εξέδωσε η Επιτροπή το 2009 και το 2010 αντίστοιχα². Στα θετικά αποτελέσματα συγκαταλέγονται η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των οργανισμών της ΕΕ, οι πρωτοβουλίες αρκετών θαλάσσιων κλάδων σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και διάφορες πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο. Το CISE για τον θαλάσσιο τομέα υποστηρίζεται από ενδιαφερόμενους φορείς στα κράτη μέλη, από το Συμβούλιο και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο³.

Οι αρχές των κρατών μελών επιτελούν ευρύ φάσμα διαφορετικών επιχειρησιακών καθηκόντων επιτήρησης, πολλά από τα οποία συνίστανται στην τήρηση των υφιστάμενων υποχρεώσεων δυνάμει του δικαίου της ΕΕ, ήτοι στη διασφάλιση της προστασίας και της ασφάλειας των θαλασσών και των ωκεανών μας. Για τα καθήκοντα αυτά απαιτούνται ειδικές αρμοδιότητες και ειδικά μέσα σε διάφορους τομείς, όπως η άμυνα, τα τελωνεία, ο συνοριακός έλεγχος, η επιβολή του νόμου εν γένει, ο έλεγχος της αλιείας, η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος/ταχεία αντίδραση σε περιπτώσεις ρύπανσης και η θαλάσσια ασφάλεια και προστασία.

Οι κίνδυνοι και οι απειλές στον θαλάσσιο τομέα δεν γνωρίζουν εθνικά ή διοικητικά σύνορα και, ως εκ τούτου, μπορεί να ευνοούνται από τον ανοικτό θαλάσσιο χώρο. Σε μια συγκυρία κατά την οποία οι εν λόγω αρχές βρίσκονται αντιμέτωπες με εντεινόμενους θαλάσσιους κινδύνους και έχουν στη διάθεσή τους περιορισμένους επιχειρησιακούς και χρηματοδοτικούς πόρους, η βελτιστοποίηση της ανταλλαγής πληροφοριών μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματικότερη και οικονομικά αποδοτικότερη. Όλοι οι φορείς που συμμετέχουν στις επιχειρησιακές δραστηριότητες επιτήρησης φιλοδοξούν να διασφαλίσουν την έγκαιρη πρόσβασή τους στις συναφείς και πλέον ακριβείς πληροφορίες που απαιτούνται για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους και για την απρόσκοπτη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ

¹ Κοινή ανακοίνωση της Επιτροπής και της ΕΥΕΔ της 6ης Μαρτίου 2014. Join (2014) 9 final.

² COM(2009) 538 τελικό και COM(2010) 584 τελικό.

³ Βλέπε, για παράδειγμα, την επονομαζόμενη Διακήρυξη της Λεμεσού, η οποία εκδόθηκε το 2013 από τους Ευρωπαϊούς Υπουργούς και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών και από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη θαλάσσια επιτήρηση 2009-2013, τα οποία αναφέρονται επίσης στην εκτίμηση επιπτώσεων.

των συστημάτων τους, των κέντρων συντονισμού, καθώς και των μέσων περιπολίας και επιτήρησης (σκάφη, αεροσκάφη και δορυφόροι κ.λπ.).

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι ο απολογισμός της υφιστάμενης κατάστασης και ο προσδιορισμός των τομέων στους οποίους πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες με βάση τα σημερινά επιτεύγματα.

2. Τι είναι το CISE για τον θαλάσσιο τομέα και ποια είναι τα οφέλη του;

Το CISE για τον θαλάσσιο τομέα είναι μια εθελοντική συνεργατική διαδικασία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της οποίας επιδιώκεται η περαιτέρω βελτίωση και προώθηση της ανταλλαγής συναφών πληροφοριών μεταξύ των αρχών που συμμετέχουν στη θαλάσσια επιτήρηση. Το CISE δεν αντικαθιστά ούτε επικαλύπτει τα συστήματα και τις πλατφόρμες ανταλλαγής πληροφοριών που ήδη υπάρχουν· απεναντίας, τα αξιοποιεί με πρόσφορο τρόπο. Απώτερος σκοπός του είναι η αύξηση της αποδοτικότητας, της ποιότητας, της ικανότητας ανταπόκρισης και του συντονισμού των επιχειρήσεων επιτήρησης στον ευρωπαϊκό θαλάσσιο τομέα, καθώς και η προώθηση της καινοτομίας, για την ευημερία και την ασφάλεια της ΕΕ και των πολιτών της.

Το CISE για τον θαλάσσιο τομέα δεν θα έχει αντίκτυπο στις διοικητικές δομές των κρατών μελών ούτε στην ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ στον εν λόγω τομέα ούτε στην υλοποίηση των πρωτοβουλιών που βρίσκονται σε εξέλιξη σε επίπεδο ΕΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά τις πρωτοβουλίες που βασίζονται σε νομικές απαιτήσεις της Ένωσης. Δεδομένου ότι οι διοικητικές δομές των κρατών μελών παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις, οι διοικητικές προσπάθειες για την υλοποίηση της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας σε εθνικό επίπεδο θα εξαρτηθούν από την κατάσταση που επικρατεί σε κάθε κράτος μέλος.

Το ζητούμενο είναι να διασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες όσον αφορά τη θαλάσσια επιτήρηση που συλλέγονται από μία θαλάσσια αρχή και κρίνονται αναγκαίες για τις επιχειρησιακές δραστηριότητες άλλων θαλάσσιων αρχών μπορούν να ανταλλάσσονται και να αποτελούν αντικείμενο πολλαπλής χρήσης αντί να συλλέγονται και να υποβάλλονται πολλές φορές ή να συλλέγονται και να φυλάσσονται για έναν και μοναδικό σκοπό. Οι πληροφορίες όσον αφορά τη θαλάσσια επιτήρηση μπορεί να αποτελούν είτε ακατέργαστα ή μη επεξεργασμένα δεδομένα με ειδική μορφοποίηση είτε πληροφορίες που προκύπτουν από δεδομένα τα οποία έχουν υποβληθεί σε επεξεργασία και αποκτούν συγκεκριμένο χαρακτήρα. Οι πληροφορίες μπορεί να είναι στοιχειώδεις ή περιεκτικές. Τα δεδομένα των πληροφοριών θαλάσσιας επιτήρησης καλύπτουν, για παράδειγμα, το στίγμα και την πορεία των σκαφών, δεδομένα φορτίου, δεδομένα αισθητήρων, διαγράμματα και χάρτες, δεδομένα ναυτικής μετεωρολογίας κ.λπ. Σε περίπτωση που βάσει των εν λόγω δεδομένων εξακριβώνεται ή μπορεί να εξακριβωθεί η ταυτότητα φυσικών προσώπων, πρέπει να εφαρμόζονται⁴ οι πράξεις της ΕΕ σχετικά με την προστασία των δεδομένων⁵. Με τη μεταστροφή προς τις πολλαπλές χρήσεις των δεδομένων και την απόδοση διαλειτουργικού χαρακτήρα⁶ στα υφιστάμενα συστήματα θαλάσσιας επιτήρησης, η συλλογή δεδομένων θα αποτελεί μια διαδικασία λιγότερο χρονοβόρα και χαμηλότερης έντασης πόρων και, στην καλύτερη περίπτωση, οι αρχές θα

⁴ Οδηγία 46/1995/ΕΚ, απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

⁵ Ως πληροφορίες θαλάσσιας επιτήρησης που υπόκεινται σε διατάξεις προστασίας των δεδομένων λογίζονται, για παράδειγμα, οι πληροφορίες που παρέχονται από τον πλοίαρχο και από άλλα μέλη του πληρώματος των σκαφών. Στις περιπτώσεις αυτές, η ανταλλαγή δεδομένων επιτρέπεται μόνο για πολύ συγκεκριμένους λόγους και πρέπει να περιορίζεται, σύμφωνα με την αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υφίσταται σαφώς καθορισμένη επιχειρησιακή ανάγκη.

⁶ Ο διαλειτουργικός χαρακτήρας έγκειται στο γεγονός ότι οι πληροφορίες μπορούν να διαβιβαστούν αυτομάτως από το σύστημα μίας αρχής θαλάσσιας επιτήρησης σε μια άλλη.

έχουν πάντα στη διάθεσή τους τις βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση στη θάλασσα.

Η αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων μπορεί να αποτελεί έμμεση συνέπεια της μη βέλτιστης συνεργασίας μεταξύ των αρχών. Αυτό μπορεί επίσης να έχει επίπτωση στην απόκτηση, στη συντήρηση και στη χρήση διαφόρων μέσων επιτήρησης, όπως ραντάρ, συστημάτων επικοινωνίας, σκαφών, ελικοπτέρων, αεροσκαφών και δορυφόρων. Η βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών θα μπορούσε να συμβάλει στην αποφυγή αλληλεπικαλύψεων ως προς την απόκτηση των εν λόγω πόρων, καθώς και στην αποφυγή της διενέργειας διπλών ελέγχων στην ίδια περιοχή ή της συλλογής των ίδιων πληροφοριών πολλές φορές και της διεξαγωγής επικαλυπτόμενων θαλάσσιων αποστολών.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών συνιστούν απαραίτητη προϋπόθεση για την απρόσκοπτη πρακτική συνεργασία στη θάλασσα μεταξύ των εθνικών αρχών που συμμετέχουν στη θαλάσσια επιτήρηση.

Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής καταδεικνύει ότι το CISE για τον θαλάσσιο τομέα αναμένεται να αποφέρει διάφορα σαφή πλεονεκτήματα. Ειδικότερα, η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για τα εξής:

- Ενίσχυση των γνώσεων και βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης στον θαλάσσιο τομέα. Και τα δύο αυτά πλεονεκτήματα μπορούν να επιφέρουν βελτιώσεις στην πρόληψη και στην ετοιμότητα σε συμβάντα που αφορούν τη θάλασσα ασφάλεια καθώς και στην αντιμετώπισή τους και συνδέονται με το διασυνοριακό και οργανωμένο έγκλημα (π.χ. λαθρεμπόριο, παράνομη αλιεία, πειρατεία, ένοπλη ληστεία, τρομοκρατία), την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και τις παράνομες απορρίψεις ή τη ακούσια θαλάσσια ρύπανση. Αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη⁷ έχουν καταδείξει με σαφήνεια ότι οι αρχές διαχειρίζονται τις δραστηριότητες θαλάσσιας επιτήρησης με αποτελεσματικότερο τρόπο εάν έχουν στη διάθεσή τους όλες τις συναφείς πληροφορίες κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της εκτέλεσης των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων. Τούτο θα μπορούσε να συνεπάγεται δυνητικά τη μείωση των σχετικών απειλών και κινδύνων κατά 30% κατά μέσο όρο. Ως συναφές παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί ενδεικτικά η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πολιτικών και στρατιωτικών αρχών σχετικά με την εισροή μεταναστών στον χώρο Σένγκεν μέσω της Μεσογείου ή το γεγονός ότι τα κοινά εργαλεία διαχείρισης της καθιερωμένης επιτήρησης και της αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης γύρω από μια θαλάσσια λεκάνη θα μπορούσαν να συνδέονται με ένα απλό «κλικ» σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- Ουσιαστικές μειώσεις όσον αφορά τις προσπάθειες συλλογής δεδομένων. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επεσήμαναν ότι διαπιστώνεται μεγάλη ζήτηση για την ανταλλαγή συμπληρωματικών στοιχείων, ιδίως μεταξύ των πολιτικών και των στρατιωτικών αρχών, και ότι ποσοστό άνω του 40% των δεδομένων που συλλέγονται στην ΕΕ συγκεντρώνονται από διάφορες αρχές ταυτόχρονα, όπως οι πληροφορίες σχετικά με μη συνεργάσιμους στόχους και τα στοιχεία εντοπισμού πλοίων.
- Μειώσεις όσον αφορά τις διοικητικές και λειτουργικές δαπάνες των δραστηριοτήτων θαλάσσιας επιτήρησης. Από τους υπολογισμούς των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών προκύπτει ότι η δυνητική εξοικονόμηση δαπανών χάρη στη βελτιωμένη

⁷ Εκθέσεις των προπαρασκευαστικών δράσεων και των προγραμμάτων που αναφέρονται στο τμήμα 3.

ανταλλαγή πληροφοριών θα μπορούσε να αποφέρει στην ευρωπαϊκή οικονομία συνολικά οφέλη ύψους περίπου 400 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως και άμεση εξοικονόμηση για τις δημόσιες αρχές της τάξης των 40 εκατομμυρίων ευρώ τουλάχιστον ανά έτος. Οι αντίστοιχες επενδυτικές δαπάνες θα μπορούσαν να ανέλθουν σε 10 εκατομμύρια ευρώ περίπου ετησίως για την πρώτη δεκαετία.

3. Πρόοδος ως προς τη βελτίωση της θαλάσσιας επιτήρησης – Τι έχει συμβεί μέχρι στιγμής;

Πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών στον θαλάσσιο τομέα βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη εδώ και αρκετό καιρό. Από το 2002 και έπειτα έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως από την πλευρά των πολιτικών αρχών. Πρόοδος έχει ήδη σημειωθεί μέσω διαφόρων νομοθετικών πράξεων σε επίπεδο ΕΕ βάσει των οποίων τίθενται σε εφαρμογή συστήματα που εξυπηρετούν τους σκοπούς διαφόρων τομέων πολιτικής και, σε ορισμένες περιπτώσεις, εκτείνονται πέραν του ενός τομέα.

Τα συστήματα αυτά περιλαμβάνουν το ενωσιακό σύστημα ανταλλαγής ναυτιλιακών πληροφοριών, SafeSeaNet, με αντικείμενο την παροχή ολοκληρωμένων θαλάσσιων υπηρεσιών⁸ μεταξύ άλλων για την παρακολούθηση της κυκλοφορίας (επίγνωση της κατάστασης) και για τη διασφάλιση της εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, το οποίο τηρείται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) και υπόκειται στη διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Κινητικότητας και Μεταφορών της Επιτροπής (MOVE), από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ/του ΕΟΧ στο πλαίσιο της διευθύνουσας ομάδας υψηλού επιπέδου⁹· το κοινό σύστημα επικοινωνίας και πληροφοριών έκτακτης ανάγκης (CECIS) για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας κατά τη διάρκεια θαλάσσιων συμβάντων και καταστροφών υπό τη διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Επιτροπής (ECHO)· το σύστημα παρακολούθησης σκαφών, υπό τη διαχείριση των κρατών μελών, η αρτηρία ανταλλαγής δεδομένων (Data Exchange Highway, DEH) και το σύστημα ανταλλαγής ηλεκτρονικών δεδομένων στον τομέα της αλιείας «Fisheries Language for Universal eXchange» (FLUX), υπό τη διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας της Επιτροπής (MARE), για την υποστήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής· το δίκτυο θαλάσσιας επιτήρησης (MARSUR), υπό τη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (EOA), για την υποστήριξη της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας· το ευρωπαϊκό σύστημα επιτήρησης των συνόρων (EUROSUR) για τη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και της ικανότητας αντίδρασης των κρατών μελών και του ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της ΕΕ (FRONTEX), καθώς και η ασφαλής εφαρμογή δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA), το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών της Ευρωπόλ και η πλατφόρμα «Blue Hub» του Κοινού Κέντρου Ερευνών, για την υποστήριξη του τομέα Ε&Α της ΕΕ σε θέματα θαλάσσιας επιτήρησης και επίγνωσης της κατάστασης και για την πειραματική εφαρμογή νέων πηγών δεδομένων που παρέμεναν ανεκμετάλλευτες κατά το παρελθόν.

Ιδιαίτερης σημασίας σε επίπεδο ΕΕ είναι η οδηγία για τις διατυπώσεις υποβολής δηλώσεων¹⁰, η οποία θεσπίζει τις εθνικές ενιαίες θυρίδες. Όταν τεθούν σε πλήρη λειτουργία τον Ιούνιο του

⁸ Σύστημα SafeSeaNet, σύστημα CleanseaNet, Κέντρο Δεδομένων του Συστήματος Αναγνώρισης και Εξ Αποστάσεως Παρακολούθησης Πλοίων (LRIT) της ΕΕ και THETIS.

⁹ Απόφαση 2009/584/ΕΚ της Επιτροπής.

¹⁰ Οδηγία 2010/65/ΕΕ.

2015, οι εν λόγω θυρίδες θα παρέχουν κεντρικές εθνικές πλατφόρμες ανταλλαγής πληροφοριών για την υποβολή δηλώσεων και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα πλοία μεταξύ όλων των αρμόδιων αρχών και θα συνδέονται με το ενωσιακό σύστημα ανταλλαγής ναυτιλιακών πληροφοριών, αλλά και με άλλα συστήματα, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό συναφή διατομεακή και διακρατική πληροφόρηση στον θαλάσσιο τομέα όλων των αρχών, και ιδιαίτερα των πολιτικών αρχών. Περαιτέρω πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών αποτελούν, μεταξύ άλλων, η επικείμενη στρατηγική για τη διαχείριση των τελωνειακών κινδύνων και την ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού στο πλαίσιο, μεταξύ άλλων, του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα¹¹, οι διατάξεις που προβλέπονται στον νέο κανονισμό για την κοινή αλιευτική πολιτική¹² και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Θαλάσσιων Παρατηρήσεων και Δεδομένων (EMODNET)¹³.

Η πείρα που έχει αποκτηθεί καταδεικνύει ότι η περαιτέρω συνεργασία συνεπάγεται προστιθέμενη αξία. Παράδειγμα αποτελεί η επιχειρησιακή χρήση των ολοκληρωμένων θαλάσσιων υπηρεσιών (ακριβέστερη εικόνα όσον αφορά την επίγνωση της κατάστασης στη θάλασσα) που παρέχει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) στον FRONTEX και στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας (EFCA). Οι εν λόγω υπηρεσίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιδιωχθεί περαιτέρω η συνεργασία σε εθνικό επίπεδο.

Σε εθνικό επίπεδο, αρκετά κράτη μέλη έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή μηχανισμούς, όπως τα εθνικά κέντρα συντονισμού με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων αρχών (πολιτικών και στρατιωτικών) για τη βελτίωση του συντονισμού. Τα κέντρα αυτά θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως έναυσμα και για τα υπόλοιπα κράτη μέλη.

Μετά την έκδοση της ανακοίνωσης του 2010 σχετικά με το CISE έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή του χάρτη πορείας για το CISE. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται στενά μεταξύ τους στο πλαίσιο των προγραμμάτων «BlueMassMed», «MARSUNO» και «Συνεργασία».¹⁴

Τα κράτη μέλη¹⁵ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα *BlueMassMed* ανέπτυξαν την έννοια των εθνικών «κόμβων ΤΠ», οι οποίοι ενδέχεται να λειτουργούν στο μέλλον ως εθνικοί κόμβοι πληροφοριών.

Τα κράτη μέλη¹⁶ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα *MARSUNO* έχουν καταγράψει ειδικότερα πρόοδο στην επανεξέταση της νομικής κατάστασης και διατύπωσαν προτάσεις σχετικά με την πιθανή δομή διακυβέρνησης.

Τα κράτη μέλη¹⁷ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Συνεργασία» υπολόγισαν τη δυνητική οικονομική προστιθέμενη αξία ενός CISE για τον θαλάσσιο τομέα με βάση σενάρια θαλάσσιας επιτήρησης σε πραγματικό χρόνο. Εκπόνησαν επίσης μελέτη σχετικά με τα δικαιώματα πρόσβασης των αρχών σε συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών και ανέπτυξαν την έννοια μιας ευέλικτης «κοινής γλώσσας πληροφορικής» (κοινό μοντέλο δεδομένων) που

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 952/2013.

¹² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013.

¹³ www.emodnet.eu

¹⁴ www.bluemassmed.net, www.marsuno.eu, <http://www.coopp.eu/>

¹⁵ Η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Μάλτα, η Πορτογαλία και η Ισπανία.

¹⁶ Η Σουηδία, το Βέλγιο, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Νορβηγία και η Πολωνία, με τη συμμετοχή της Ρωσίας υπό την ιδιότητα του παρατηρητή.

¹⁷ Η Φινλανδία, η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σουηδία και η Ισπανία.

να μπορεί να χρησιμοποιηθεί, εφόσον παραστεί ανάγκη, για την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών στον τομέα της επιτήρησης.

Οι εν λόγω πρωτοβουλίες επιβεβαίωσαν την επιχειρησιακή ανάγκη της διατομεακής ανταλλαγής πληροφοριών και συνέβαλαν στη διασαφήνισή της, ενώ αποτέλεσαν επίσης τακτικό θέμα συζήτησης στο πλαίσιο μιας ομάδας εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για τη θαλάσσια επιτήρηση, καθώς και της συμβουλευτικής ομάδας τεχνικών εμπειρογνομόνων (ΟΤΕ) του CISE, η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους διαφόρων θαλάσσιων δημόσιων αρχών και οργανισμών της ΕΕ, με σκοπό τη διασφάλιση της συνεκτικής ανάπτυξης του CISE.

4. Τα επόμενα βήματα για το CISE για τον θαλάσσιο τομέα

Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα παρέχει τη βάση για την καταβολή περαιτέρω προσπαθειών, με επίκεντρο ειδικότερα τις προκλήσεις που εξακολουθούν να εγείρονται, στοιχείο που καταδεικνύει ότι η υλοποίηση του εγχειρήματος του CISE για τον θαλάσσιο τομέα επιδιώκεται τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Μία από τις σημαντικότερες ανάγκες συνίσταται στη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των στρατιωτικών και των πολιτικών αρχών. Η συμπερίληψη της αμυντικής κοινότητας και ο προσδιορισμός των πληροφοριών που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ανταλλαγής μεταξύ των πολιτικών και των στρατιωτικών αρχών στο πλαίσιο του CISE για τον θαλάσσιο τομέα θα είναι κορυφαίας σημασίας, διότι οι στρατιωτικές αρχές συγκαταλέγονται μεταξύ των κυριότερων κατόχων δεδομένων θαλάσσιας επιτήρησης.

Οι τομείς προτεραιότητας για την ενίσχυση της διασυνοριακής και διατομεακής συνεργασίας προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων *MARSUNO*, *BlueMassMed* και *Συνεργασία* που αναφέρονται ανωτέρω. Οι εν λόγω τομείς καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- ανταλλαγή δεδομένων στίγματος σκαφών και αεροσκαφών περιπολίας σε πραγματικό χρόνο και λειτουργικές προδιαγραφές, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η ταχύτερη δυνατή ανταπόκριση σε επιχειρήσεις μαζικής διάσωσης ή/και άλλα συμβάντα στη θάλασσα,
- εργαλεία συνεργασίας για τη διασυνοριακή διαχείριση κρίσεων,
- ενοποίηση δεδομένων και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ύποπτα σκάφη που πλέουν στα ύδατα της ΕΕ και
- εθνικά νηολόγια σκαφών αναψυχής: ηλεκτρονική επεξεργασία αιτήσεων παροχής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών.

Η συνέχιση της αξιοποίησης των υφιστάμενων εργαλείων και επιτευγμάτων για την αποφυγή της αλληλεπικάλυψης των προσπαθειών θα είναι καίριας σημασίας.

Με την ανάληψη περαιτέρω δράσεων επιδιώκεται η ευχερέστερη ανταλλαγή πληροφοριών και, κατά συνέπεια, δεν θα πρέπει να δημιουργηθούν ούτε νέες υποχρεώσεις συλλογής δεδομένων ούτε δεσμεύσεις όσον αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να ανταλλάσσονται. Η λήψη της σχετικής απόφασης εν προκειμένω θα εναπόκειται στον κάτοχο των δεδομένων.

Η Επιτροπή προτίθεται να προβεί στις ακόλουθες περαιτέρω ενέργειες:

- Η Επιτροπή σχεδιάζει να δρομολογήσει το 2014 ένα έργο στο πλαίσιο του έβδομου προγράμματος πλαισίου της ΕΕ για την έρευνα (ΠΠ7), με σκοπό τη δοκιμή ενός CISE για τον θαλάσσιο τομέα σε ευρεία κλίμακα, ιδίως μεταξύ πολιτικών και στρατιωτικών αρχών. Επιπλέον, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει την αξιοποίηση των έργων καινοτομίας που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία.

- Έως το τέλος του έτους 2016, η Επιτροπή, σε στενό συντονισμό με τα κράτη μέλη, θα προβεί στην κατάρτιση ενός μη δεσμευτικού εγχειριδίου για το CISE για τον θαλάσσιο τομέα, στο οποίο θα περιέχονται συστάσεις βέλτιστων πρακτικών και χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του CISE για τον θαλάσσιο τομέα. Οι συστάσεις αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην προώθηση μιας νοοτροπίας «μέριμνας για την ανταλλαγή με σκοπό την επίγνωση» («care to share to be aware»), τόσο σε ενδοτομεακό όσο και σε διατομεακό επίπεδο, μεταξύ των εθνικών αρχών που συμμετέχουν στη θαλάσσια επιτήρηση. Το εν λόγω εγχειρίδιο θα παρέχει επίσης καθοδήγηση σχετικά με τον συνιστώμενο χειρισμό προσωπικών ή εμπορικών ευαίσθητων πληροφοριών εκ μέρους των αρμόδιων αρχών. Στο εγχειρίδιο πρέπει να λαμβάνονται εξίσου υπόψη τα αποτελέσματα διαφόρων προπαρασκευαστικών δράσεων, όπως το πρόγραμμα «Συνεργασία» στο πλαίσιο του ΠΠ7, καθώς και πιλοτικά προγράμματα, όπως είναι, μεταξύ άλλων, τα προγράμματα Marsuno, Bluemassmed και ένα έργο που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα ολοκληρωμένης θαλάσσια πολιτικής (ΟΘΠ) με τίτλο «Evolution of SafeSeaNet to support CISE and other communities» (Η εξέλιξη του συστήματος SafeSeaNet για τη στήριξη του CISE και άλλων κοινοτήτων).
- Η Επιτροπή θα υποστηρίξει μέτρα για την ανάπτυξη, τη διατήρηση και τη διάδοση προτύπων που καθιστούν εφικτή τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων θαλάσσιας επιτήρησης. Τα πρότυπα αυτά θα διευκολύνουν την ανταλλαγή θαλάσσιων πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιτήρησης και την ανάπτυξη λύσεων ΤΠ, στοιχείο που συνιστά μείζονα πρόκληση για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, την ανάπτυξη του κλάδου και την ανταγωνιστικότητα. Στο πλαίσιο των εν λόγω προτύπων θα πρέπει να επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός κοινού μοντέλου δεδομένων¹⁸, το οποίο θα ερεϊδεται σε τεχνολογικές λύσεις που είναι ήδη καθιερωμένες και απαιτούνται από το δίκαιο της Ένωσης και θα χρησιμεύει ως εργαλείο μετάφρασης μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών θαλάσσιας επιτήρησης, ιδίως μεταξύ πολιτικών και στρατιωτικών συστημάτων. Έως το τέλος του 2017 θα καθοριστεί μια τεχνική αρχιτεκτονική αναφοράς για τις δημόσιες υπηρεσίες, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική διαλειτουργικότητας που διαμορφώθηκε από το πρόγραμμα «Λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις» (πρόγραμμα ISA), στο πλαίσιο του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη. Θα κριθεί επίσης αναγκαία η θέσπιση προδιαγραφών για την υποστήριξη της εικονικής συνεργασίας από τα υφιστάμενα συστήματα ΤΠ¹⁹.
- Είναι σκόπιμο να ενθαρρυνθούν παράλληλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού των οικείων εγκαταστάσεων ΤΠ, όπου παρίσταται ανάγκη, και να βελτιώσουν περαιτέρω την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών που συμμετέχουν στη θαλάσσια επιτήρηση. Σε επίπεδο ΕΕ διατίθεται κάποια χρηματοδότηση για τη στήριξη μικρών βελτιώσεων.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να μεριμνήσουν για τη συμμετοχή των αρμόδιων εθνικών αρχών προστασίας των δεδομένων σε πρώιμο στάδιο κατά το δυνατόν, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι τα επιχειρησιακά μέσα και οι επιχειρησιακοί στόχοι συνάδουν με τις εθνικές απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων. Οι προγενέστερες εκτιμήσεις επιπτώσεων θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα μέσο στήριξης για την

¹⁸ Πρόκειται για έναν κατάλογο όρων, εννοιών, συμβάσεων ονοματοδοσίας, μορφωτύπων δεδομένων και σχέσεων μεταξύ των δεδομένων.

¹⁹ Στιγμιαία ανταλλαγή μηνυμάτων, βίντεο συνεχούς ροής, βιντεοδιάσκεψη και ηχητική διάσκεψη.

υλοποίηση εθνικών πρωτοβουλιών ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή των πλέον αποτελεσματικών και οικονομικά αποδοτικών μέτρων.

- Η Επιτροπή θα συνεχίσει την επανεξέταση της ισχύουσας τομεακής νομοθεσίας σε επίπεδο ΕΕ, με σκοπό την άρση πιθανών εναπομεινάντων νομικών φραγμών στη διατομεακή ανταλλαγή πληροφοριών παράλληλα με την εξασφάλιση της συμμόρφωσης προς τις συναφείς απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων. Παρότι η Επιτροπή εκτιμά ότι τα περισσότερα από αυτά τα ζητήματα έχουν αντιμετωπιστεί, ενδέχεται να εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα σε εθνικό επίπεδο. Τούτο μπορεί να οφείλεται στις οργανωτικές δομές των αρχών των κρατών μελών.²⁰
- Απαιτείται περαιτέρω μελέτη όσον αφορά τις διοικητικές δομές για τη διαχείριση του CISE για τον θαλάσσιο τομέα, ιδίως σε σχέση με την ανάγκη σύναψης συμφωνιών μεταξύ των εθνικών αρχών σε επίπεδο υπηρεσιών.

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης, έως το 2018, διαδικασία επανεξέτασης για την αξιολόγηση της εφαρμογής του CISE για τον θαλάσσιο τομέα, καθώς και της ανάγκης ανάληψης περαιτέρω δράσεων.

Η Επιτροπή τονίζει ότι αποτελεί ευθύνη των κρατών μελών να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική επιτήρηση των υδάτων που υπόκεινται στην κυριαρχία και τη δικαιοδοσία τους, αλλά και της ανοιχτής θάλασσας κατά περίπτωση. Η μέριμνα για την επιχειρησιακή ανταλλαγή υπηρεσιών πληροφοριών θαλάσσιας επιτήρησης μεταξύ των αρχών αυτών αποτελεί ευθύνη των κρατών μελών, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι οργανισμοί της ΕΕ μπορούν να διευκολύνουν και να υποστηρίζουν την εν λόγω διαδικασία. Ως εκ τούτου, οι επιχειρησιακές πτυχές αυτής της ανταλλαγής πληροφοριών πρέπει να αποκεντρωθούν σε μεγάλο βαθμό προς τις εθνικές αρχές, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

Παράλληλα, κρίνεται εξίσου αναγκαία η ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ, δεδομένου ότι η ανταλλαγή πληροφοριών εμπερικλείει επίσης μια διακρατική συνιστώσα, η οποία κατά κανόνα συνεπάγεται συνεργασία σε περιφερειακό επίπεδο ή σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης. Επιπροσθέτως, οι κανόνες και οι προϋποθέσεις που διέπουν την ανταλλαγή ορισμένων πληροφοριών ρυθμίζονται ήδη σε επίπεδο ΕΕ. Κατά συνέπεια, επιπλέον του καθήκοντος που της έχει ήδη ανατεθεί όσον αφορά τη μέριμνα για την εφαρμογή και τη λειτουργία της ενωσιακής νομοθεσίας, η Επιτροπή καλείται επίσης να αναλάβει το καθήκον να συνεχίσει να ενεργεί ως μεσολαβητής και συντονιστής της διαδικασίας του CISE για τον θαλάσσιο τομέα, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση και προώθηση της ανταλλαγής συναφών πληροφοριών, ιδίως μεταξύ των πολιτικών και των στρατιωτικών αρχών που συμμετέχουν στη θαλάσσια επιτήρηση, και τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων θαλάσσιας επιτήρησης σε επίπεδο ΕΕ, με την αξιοποίηση των υφιστάμενων συστημάτων και λύσεων, χωρίς τη δημιουργία νέου συστήματος.

5. Συμπέρασμα

Το CISE για τον θαλάσσιο τομέα αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο της προβλεπόμενης στρατηγικής θαλάσσιας ασφάλειας της ΕΕ και συνάδει με τις αρχές και τους στόχους της ως τομεακή, συνεκτική και οικονομικά αποδοτική πρωτοβουλία. Η υποστήριξη των

²⁰ Ένα κοινό εμπόδιο που διαπιστώνεται μέσω των προπαρασκευαστικών δράσεων συνίσταται στο γεγονός ότι η εντολή των αρμόδιων υπαλλήλων θαλάσσιας επιτήρησης στα κράτη μέλη περιορίζεται σε μία μόνο τομεακή λειτουργία, στοιχείο που εμποδίζει τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες αρχές. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα προωθήσει την άρση των εν λόγω νομικών περιορισμών σε εθνικό επίπεδο.

δραστηριοτήτων θαλάσσιας επιτήρησης στον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ είναι κορυφαίας σημασίας. Οι περαιτέρω εργασίες θα συνεχίσουν να τηρούν τις γενικές αρχές της αποφυγής αλληλεπικαλύψεων και της χρήσης αποτελεσματικών και οικονομικά αποδοτικών λύσεων, θα βασίζονται στις δράσεις που περιγράφονται συνοπτικά στην παρούσα ανακοίνωση, καθώς και στη σημαντική πείρα που έχει αποκτηθεί συνολικά σε επίπεδο αρχών και λειτουργιών στα κράτη μέλη και στους αρμόδιους οργανισμούς. Στο παρόν στάδιο, η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να τεθεί σε εφαρμογή διατομεακή νομοθετική πρωτοβουλία.

Η υλοποίηση του CISE για τον θαλάσσιο τομέα θα απαιτήσει τη συνέχιση των προσπαθειών τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Θα πρέπει να αναληφθεί δράση σε εθνικό επίπεδο ώστε να διασφαλιστεί ότι η εν λόγω ανταλλαγή πληροφοριών είναι εφικτή μεταξύ των αρμόδιων αρχών, ιδίως μεταξύ των πολιτικών και των στρατιωτικών αρχών. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αντλήσουν διδάγματα το ένα από το άλλο και να εμπνευστούν από την πείρα που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή εθνικών μηχανισμών συντονισμού που έχουν ήδη θεσπιστεί σε αρκετές χώρες, και να θέσουν σε εφαρμογή ένα κοινό περιβάλλον ανταλλαγής πληροφοριών στον θαλάσσιο τομέα σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με την προσέγγιση που έχει διαμορφωθεί σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο του CISE για τον θαλάσσιο τομέα και αξιοποιώντας πλήρως τα πλεονεκτήματα που παρέχουν οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ανταλλαγής πληροφοριών.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να παράσχουν πολιτική καθοδήγηση και να επιβεβαιώσουν τη βούλησή τους να στηρίζουν τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανακοίνωση.